

PŘEDMLUVA KE KÁZÁNÍ PANA BISKUPA LEBEDY 28. ZÁŘÍ 1945 NA SLAVNOST SV. VÁCLAVA

Vážení čtenáři,

v letošním roce si při svatováclavských oslavách připomínáme devadesáté výročí milenijních oslav mučednictví sv. Václava, knížete České země. V rámci těchto oslav došlo k slavnostnímu otevření dokončené katedrály sv. Víta, Václava, Vojtěcha a Panny Marie v r. 1929 a těmto slavnostem předsedal papežský legát, pařížský arcibiskup Jean Verdier.

Kázání biskupa Jana Lebedy bylo proneseno v radostné atmosféře návratu svobody po druhé světové válce a po skončené nacistické okupaci. Ponížení našeho národa bylo také spojováno se svatováclavskou orlicí, s vyznamenáním, které poškodilo v očích veřejnosti svatováclavský kult. Oproti tomu svatováclavské oslavy u našich

krajanů ve svobodném světě, především v USA a ve Velké Británii, byly symbolem odporu a zápasu o svobodu. Text tohoto kázání považuji za vzácný klenot kazatelského umění, ale také za hluboký projev opravdové úcty a zhodnocení významu sv. Václava, resp. svatováclavské tradice, která patří k základům naší státnosti a vždy byla pravdivým projevem státotvornosti, jak napsal také v úvodu ke svatováclavskému milenijnímu sborníku první prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk. Svatováclavský kult díky legendární tradici Paladia země České je legitimním projevem velkého proudu cyrilometodějské tradice, kdy křest knížete Bořivoje a sv. Ludmily je datem zrození naší státnosti a prostupuje tak celé naše úsilí o svébytný politický, duchovní a kulturní život v naší historii.

+ Dominik kardinál Duka OP
arcibiskup pražský a primas český
Připisují toto vydání k datu 28. září 2019.

V hodinách nejtěžší perzekuce konávali jsme kající průvody k hrobům zemských patronů, které se stávaly tichou národní pobožností. Začínali jsme v kapli nové arcibiskupské hrobky a v podvečer svátku Dědice české země jsme se modlili:

Pod klenbami nejdražší svatyně pozdvihujeme své hlasy k Tobě, Hospodine, Bože otců našich, v podvečer svatého Václava.

Spojení s nesčitelným zástupem těch, kdo se na tomto místě po tisíc let modlili, voláme k Tobě, který jsi podivuhodný ve svých svatých, o milosrdné vyslyšení proseb, které se derou z hlubin našich duší.

Chceme konat pobožnost ke sv. patronům našim a dovolávat se jejich přímlyvy, aby oni uspěli, čeho nezasluhuje naše hříšnost.

Svou pobožnost začínáme u hrobu Tvého věrného služebníka, biskupa Antonína, který nás učil hledat, ctít a milovat nebeské ochránce,

kterí ve věčnosti hledí na Tebe, Hospodine, Bože zástupů.

V hřejivých stopách sv. Václava nás biskup Antonín přiváděl ke zdrojům Tvé božské milosti. Dovol, aby nás směl provázet při této pobožnosti vedoucí na místo pozemského oslavení vítězného Mučedníka, jehož on z nás nejvíce miloval, abychom tím jistěji dosáhli žádoucího vyslyšení.

Bože, Otče náš, který už zde na zemi oslavuješ ty, kdo vyrostli do květu svatosti, mezi námi oslav Svého služebníka, biskupa Antonína, a mimořádným vyslyšením našich proseb ukaž, že v něm náš nový zastánce vešel v nebeské dvorstvo krásné!

A Ty, přesvatá Panno, Královno andělů a lidí, u jejíhož oltáře klečíme, ukaž, že jsi Matkou svého lidu. Tobě byla o Velikém pátku svěřena mateřská péče o spásu vykoupeného lidstva. Spojení s Otcem všeho křesťanstva i z naší strany obnovujeme a s touhou po Tvé odpovědi Tobě

připomínáme velkopáteční zasvěcení. Skrze Tebe chceme se vrátit na Srdce Tvého božského Syna a okoušet ovoce vykoupení.

Obnovujeme své porušené křestní přísahy, odříkajíce se ďábla i všech jeho skutků i vši jeho pýchy, a otevíráme svá srdce k příchodu Božího Království.

Pod Ochranu Tvou se utíkáme...

Byl pak zabit kníže Václav 28. dne měsíce září. Bůh uděl pokoj duši jeho na místě věčného pokoje se všemi spravedlivými i s těmi, kteří kvůli němu byli pobiti, ač byli nevinní.

PRVNÍ STAROSLOVANSKÁ LEGENDA

Kriste eleison... To byl asi jeho poslední vzdech, když klesal na prahu staroboleslavské svatyně a když se mu v duhové kráse otevírala brána věčnosti. To bylo jeho vstupní slovo, jež pronesl před Boží tváří, poselství, které přinesl z rodné země do nebeského dvorstva. Na toto slovo navazovaly věky. Každé století přidávalo sloku do jeho chorálu, ale v klidu i v bouři byl závěr stejný: Kriste eleison. Tento výkřik pronásledovaného, opuštěného, ubitého násilím, jež na čas triumfuje, zazníval u nás v posledních letech tolikerými ozvěnami. Pamatujete si, jak jsme konávali v těch letech úzkosti a nejistot náš tradiční svatováclavský průvod pod klenbami národního velechrámu? Spojení s nesčítelným zástupem těch, kdo se

na tomto místě po tisíc let modlili, čtrnáctkrát jako při křížové cestě jsme se zde zastavovali a čtrnáctým Krleš jsme vždy znovu vzývali trojediného Boha, dovolávající se při tom zásluh našich jednotlivých světců, aby uspíšili milosrdné vyslyšení, jehož nezasluhovala naše hříšnost. Svůj svatováclavský průvod v těch letech úzkosti i bázně jsme začínali v kapli Panny Marie nanebevzaté u hrobu pana biskupa Antonína Podlahy, našeho duchovního otce. On to byl, který nás tak vroucně učil hledat, ctít a milovat nebeské ochránce; on to byl, jenž celoživotním úsilím připravoval vrcholný okamžik v dějinách této katedrály – milénium, při němž byl sv. Václav celým sjednoceným národem korunován členkou tisícileté lásky a veřejně byl uznán a slavnostně prohlášen za jediného majitele, pravého dědice a věčného vladaře české země. U hrobu biskupa Antonína, našeho novodobého Podivena, jsme začínali v těch letech nejistot a bázně svatováclavské průvody, vedené na znamení

kajícnosti knězem nejnižší hodnosti. Ale hned na počátku veřejně a hlasitě jsme tam prosili, aby Bůh, který je podivuhodný ve svých svatých, dovolil svému služebníkovu a našemu duchovnímu otci, aby nás vedl od svého hrobu až na sám práh kaple sv. Václava, jehož on z nás nejvíce miloval. A na prahu nejdražší svatyně jsme jeho rukama skládali národní obětiny – to nejdražší, co země dávala: slzy, pot a krev tolika našich bratří a sester, slzy, pot a krev tolika spravedlivých a kajících. To bývalo naše poslední svatováclavské Krleš – potom jsme zmlkli, čekali, věřili, věděli, že projdeme šťastně údolím smrti.

Ale nejenom při veřejných svatováclavských průvodech – i jindy a častěji zaznívalo úpěnlivé „eleison“ pod klenbami národního velechrámu. Když u sv. Víta dozněly podkovy těch, kteří nám chtěli rozdupat dědictví otců, když večerní šero naplnilo svatyni a těžká bronzová vrata katedrály se zavřela – z kaple sv. Václava vycházel průvod. Byl to hlouček českých mužů a jinochů;

nebylo vidět do jejich tváří, šli anonymně, ale v té chvíli zastupovali miliony věrných srdcí. Procházejí ztemnělými prostory chrámu, volají do věčnosti jednotlivá jména těch, kteří nás předešli a zanechali svaté šlépěje. Zaznívá úpěnlivé „eleison“, jako když se tonoucí chytá jasněho pevného bodu. A vskutku: v čele průvodu mezi dvěma hořícími voskovicemi je knězovou rukou zdvižen kříž – svatý kříž Pána našeho Ježíše Krista. Kříž s ostatkem sv. Václava, který jsme přijali z rukou našeho učitele a duchovního otce jako památku na milénium, abychom jej nesli a národu chránili do druhého tisíciletí jeho životní pouti.

K tomuto odkazu jsme upínali oči uprostřed temnot, které byly kolem nás a které se draly i do našich duší, vědouce, že v tomto znamení zvítězíme.

A když jsme na konci pobožnosti políbili svatý kříž, náš svatováclavský pacifikál, a v něm odevzdaně přijali vše, co snad i od nás osobně bude

žádáno k vykoupení národa a země, ještě jsme se zastavovali tam, odkud jsme vyšli – v kapli Panny Marie nanebevzaté. A nedůvěřující síle svých vlastních modliteb, znovu jsme otevírali ústa polibkem kříže zamčená a jako na rozloučenou s katedrálou jsme šeptali jejímu pokojnému obyvateli: Pane biskupe, ty jsi sv. Václava tolik oslavil, nyní sám promluv k svému „miláčkovi“ a řekni: Jediný a pravý a korunovaný Dědici české země, nedej zahynouti nám i budoucím... Byla tma u sv. Víta – ale tam v té kapli ze země, z podlahy chrámové, pod níž odpočívá biskupovo srdce, vždycky kmitalo světélko, lampička, plamének, ohýnek jako symbol věčného života mezi námi, jako symbol Ducha, jenž vítězí nad hmotou. S touto lampičkou nás vyprovázel náš duchovní otec a učitel ke dveřím katedrály, které se před námi do temna otevřely a za námi ihned zavřely: s tímto světélkem jsme odcházeli domů.

A sestupující z Hradčan do ztemnělé Prahy, slýchali jsme tiše jako ozvěnu z věčnosti slova,

jež pronesl na této svatovítské kazatelně náš duchovní otec a učitel v samém západu své životní cesty, když dosahoval splnění svého životního snu. Slyšeli jsme závěr jeho věkopamátné homilie, když odevzdával sv. Václavu tuto dobudovanou katedrálu jako mileniový dar za jeho tisíciletou lásku: „Až se budete vracet ke svým domovům a pohledem zabloudíte k Hradčanům, vzpomeňte, že těžká přilba věže, to je Václavova přilba, jehož hrob pod ní leží, a když zahlédnete dvě bílé věže sv. Jiří, jako ruce vztažené k nebesům, vzpomeňte, že jste tu sv. Václavu slibovali, že budete v bouřích upírat zraky k nebesům – nad hmotu – k ideálům dobra, pravdy a krásna. To naplní vaše srdce trvalým pokojem...“ A když jsme sestoupili až do města, které tak úzkostlivě muselo utajovat každý světelný projev života, takže se proměnilo takřka v temný hrob, jakoby z dalek jsme slyšeli zvon velikonočního vzkříšení, které bylo národu prorocky přislíbeno v epilogu biskupovy mileniové řeči. Na

této kazatelně, odkud se otevírá pohled do svatováclavské kaple, tázal se náš novodobý Podiven, co nás čeká v druhém tisíciletí naší národní pouti. A tehdy jeho ústy odpověděl sám svatý Václav větou, ve které je obsažena podmínka naší nesmrtelnosti: „Bud' čistý, národe, spravedlivý a ideální a není mety tak závratně vysoké, abys jí nedosáhl.“ Toto výsostné zacílení našeho národního života nás burcovalo k bdělosti a v černé noci minulého šestiletí udržovalo v našich duších nezhasitelné světlo...

Dnes jsme konali děkovný průvod k pozemským stánkům našich strážných andělů, průvod radostný a plný duchovního veselí nad tím, že Pán shlédl na ponížení svého lidu a vyvedl nás z otroctví a vytrhl nás ze smrti patrným zázrakem své lásky. Z kaple sv. Václava vycházíme ve znamení Kristova vítězného kříže s velikonočním poselstvím světového míru. Proč sv. Václav vykrvácel, ne-li proto, aby znamení spásy a života bylo vyzdviženo nad jeho národem, aby padly

všechny modly pohanské, všechno sobecké hmo-
taření a nad jeho zemí zavládl zákon Lásky, která
se obětovala. Svatý Václav plně pochopil moud-
rost sv. kříže, poznal, že základem pravého křes-
ťanského života je láska schopná obětí: klást
vlastní kroky do šlépějí Spasitele světa, připo-
dobnit se ke Kristu Pánu. Sv. Václav se stal
vpravdě ukřižovaným, a proto nepřemožitelným
a vítězným.

Staří kronikáři přidávali k životopisům veli-
kých hlasatelů evangelia mapku zachycující je-
jich činnost a nazývali ji „pole apoštolských
cest“. Na takové mapce zaznamenávali jednotli-
vá místa a města jejich působení a vzájemně je
spojovali příčkami, které vytvořily rozličné ob-
razce podle pestrosti a mnohosti misionářových
cest. Kdybychom tímto způsobem chtěli vyjádřit
životní cestu sv. Václava, našli bychom čtyři
základní body, které navzájem spojeny příčkami
vytvářejí podobu kříže, jehož průsečíkem je Pra-
ha, město světcových ostatků, místo jeho po-